

ธรรมาธิปไตย

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺสโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเทศน์ธรรมะ หลวงตาบอกว่า ธรรมะที่ออกมาจากใจ มันออกมาจากใจ มันต้องมีมุข มุขหมายถึงว่ามันมีประเด็นใจ ถ้ามีประเด็นปั๊บมันจะพูดไปยาวเลย ถ้าไม่มีประเด็นเราก็พูดไปประสาเรานี้แหละพูดประสาเราก็คงต้องปูพื้นขึ้นมา

อย่างเช่น เช่นเมื่อวานนี้เห็นไหม เขาถามว่า เขาพุทธโธๆ แล้วพุทธโธมันหายไปเลย ด้วยความเข้าใจเห็นไหมว่าพุทธโธหายไปมันเข้ากับตำรา ตำราว่าพุทธโธ พุทธโธ แล้วพุทธโธ มันจะหาย พวกเราก็จะไปพุทธโธแล้วพุทธโธจะหายไป เมื่อวานเราอธิบายบอกว่าการหาย มันหายได้หลายลักษณะ หายเพราะผลอ หายเพราะเราไม่เข้าใจ หายเพราะความสามารถ เราไม่ถึงนั้น กับการที่มันหายของมันจริงใจ

การหายของมันจริง คือว่ามันพุทธโธจนมันพุทธโธไม่ได้ มันพุทธโธไม่ได้แล้วตัวมันเองเป็นอิสระเห็นไหม แต่เราพุทธโธได้ แต่เราไม่พุทธโธเห็นไหม คำว่าพุทธโธ มันหายจากความคิด แต่ตัวมันเองมันยังมีอยู่ พอมีอยู่มันเข้าไม่ถึงความสงบจริงเห็นไหม ถ้าอย่างนั้น ไม่เข้าถึงความสงบจริง มันความสงบอย่างนั้นมันถึงเกิดขึ้นมาได้ แล้วมันจะรู้ว่ามีสมาธิเป็นอย่างไร

ในปกติ ในปัจจุบัน แค่ว่าเรื่องของเรื่องสมาธิ เราเข้าใจว่าผู้ที่ปฏิบัติไม่รู้เรื่องสมาธิ แม้แต่คนสอนยังไม่เข้าใจเรื่องสมาธิเลย พอไม่เข้าใจสมาธิปั๊บ แล้วเห็นว่าสมาธิโดยทางวิชาการ โดยทางวิชาการว่าสมาธิ สมณะแก้กิเลสไม่ได้ สมณะแก้กิเลสไม่ได้ แล้วทางอภิธรรมจะห้วงมาก จะกลัวมากกว่าจิตจะลงไปสมณะ เพราะถือว่าสมาธินี้ไม่เกิดปัญญา ทุกคนเป็นห่วง เป็นกังวล เป็นความตกใจ เป็นความที่วุ่นวายถึงเจตตัญญูเลยสมณะ แต่ถ้าไม่เคยปฏิบัติเลยไม่มีความเข้าใจใจ แต่ถ้ามีความเข้าใจ สิ่งนั้นเป็นพื้นฐานนะ เป็นพื้นฐานของสาธารณะ

อย่างเช่นเราไม่ใช่ข้าราชการ เราจะเข้าไปทำงานในหน่วยราชการนั้นไม่ได้ เราต้องเป็นข้าราชการ ข้าราชการต้องรับเราเข้าทำงานแล้ว เราถึงจะเป็นข้าราชการอยู่ในการควบคุมของ ก.พ. แต่ถ้าเราเป็นประชาชน เราเป็นประชาชนชาวไทยเหมือนกัน แต่เราไม่มีสิทธิในสวัสดิการ สิทธิในการรับผลประโยชน์ตอบแทนจากหน่วยราชการนั้น

จิตของเราก็เหมือนกัน จิตของเราถ้าเป็นปกติ เป็นปุถุชน เป็นธรรมดาของมัน จิตมันก็เป็นสภาวะแบบนี้ มันทำอะไรไปมันก็เหมือนกับประชาชน ทำอะไรไปแล้ว ถ้าเราทำได้มากได้น้อยก็เป็นประโยชน์ของเรา แต่ทางสวัสดิการของรัฐบาลเราจะไม่ได้ใช้อย่างนั้น เว้นไว้แต่เบี้ยชรา ถ้าเบี้ยชราที่ได้รับตามสิทธิ นี่ก็เหมือนกันถ้าพูดถึงเราว่าสงบ เราสบาย ทุกคนว่าสบาย สบาย มันไม่เข้าถึงหลักไขใหม่ แล้วเข้าถึงหลักตัวที่ว่าจะเข้าได้รับราชการ ไม่ได้รับราชการ ใจตัวสมณะนี่ไง ถ้ามีสมณะพื้นฐาน

เช่นทหาร ทหารเขาจะรับเข้าเกณฑ์เป็นทหาร เขาต้องตรวจร่างกาย ร่างกายแข็งแรงไหม ถ้าร่างกายไม่แข็งแรงเขาไม่รับนะ เขารับเข้ามาไม่ได้ เพราะร่างกายอ่อนแอ ไม่รับเข้ามาเป็นทหาร นี่ก็เหมือนกันถ้าจิตใจไม่มีสมณะ จิตใจไม่มีความเข้มแข็ง จิตใจไม่มีหลักเกณฑ์ของมันขึ้นไป มันจะเข้าไปทำในระบบราชการนั้นได้อย่างไร มันไม่ได้ แล้วพอไม่ได้ขึ้นมา แต่บอกว่ารับราชการ และไม่ได้รับราชการ ไม่ได้รับราชการก็เป็นประชาชน รับราชการก็ประชาชนรับราชการ

จิตถ้ามันไม่สงบขึ้นมา มันสบาย สบาย มันก็สบายแล้วไง ทุกคนคิดตรงนี้ไง ทุกคนคิดว่า ไข่ เราเป็นประชาชน เราเป็นชาวไทย เรามีสิทธิในประเทศไทย เพราะสิทธิความเป็นมนุษย์เรามีอยู่แล้ว จิตก็เหมือนกัน ในเมื่อเราเกิดมาเป็นชาวพุทธ เราก็มีจิตอยู่แล้วไขใหม่ พอมันสบาย สบาย เห็นไหม มันสบาย สบาย แต่ถ้ามันมีสมณะมันไม่เป็นสบาย สบายอย่างนี้ เราพุทธโธแล้ว พุทธโธมันหายไป เข้าใจว่าจนพุทธโธหายไป แต่พอพุทธโธหายไปแล้ว มันก็สบายใจ มันก็มีผลของมันไง แต่มันก้าวเดินไม่ได้เพราะอะไร เพราะเราไม่มีสิทธิ เราไม่ได้รับเลือกให้เข้าไปรับราชการนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันสงบของมันนะมันจะมีหลักมีเกณฑ์ของมัน มีหลักมีเกณฑ์ของมัน แล้วถ้ามีหลักมีเกณฑ์แล้ว เราเข้ารับราชการแล้วเห็นไหม เขายังตรวจสอบ

เดี๋ยวนี้เขาต้องวัดผลเลย วัดผลว่าราชการทำงานได้ หรือไม่ได้งาน จิตถ้ามันสงบแล้ว ถ้ามันปฏิบัติ มันสงบมากน้อยแค่ไหน แล้วมันจะขึ้นมาปฏิบัติได้อย่างไร

เช่นในปัจจุบันเห็นไหม คุณอำนาจรัฐสิ อำนาจรัฐเห็นไหม ถ้าเราได้อำนาจรัฐมาด้วยความชอบธรรม ถ้าอำนาจรัฐชอบธรรม สิ่งนั้นจะชอบธรรมมาก แต่ในปัจจุบัน เวลาอำนาจรัฐเขาใช้การเมืองเห็นไหม อำนาจรัฐนี้ได้มาด้วยตัวแทนเห็นไหม แบบว่าหุ่นเชิดรัฐบาลหุ่นเชิดอย่างนี้เห็นไหม เราจะบอกว่าอธิปไตย ถ้าอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย อธิปไตยของเราไง

ถ้าจิตของเรามันเป็นความจริง อำนาจนี้จะได้มาด้วยความชอบธรรม แต่ถ้าไม่ชอบธรรมมันก็เป็นหุ่นเชิด หุ่นเชิดของใคร หุ่นเชิดของกิเลสไง เพราะกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันเชิดของมัน พอมันเชิดขึ้นมานี้ มันจะได้อำนาจการปกครองนั่นเห็นไหม คำว่าหุ่นเชิดมันไม่ชอบธรรม พอไม่ชอบธรรมมันมีอำนาจการปกครองไหมล่ะ มันปกครองด้วยอำนาจอย่างนั้นมันเป็นการปกครองของมัน

อันนี้ก็เหมือนกัน ในเมื่อถ้าจิตใจของเรามีความเป็นสมณะ ความเป็นสัมมาสมาธิของมันนะ แล้วถ้าอำนาจอธิปไตยเป็นของมันเห็นไหม อำนาจอธิปไตยเป็นของจิต จิตดวงนี้มันมีอำนาจของมัน แล้วมันพิจารณาของมันไป มันจะย้อนกลับมาโดยสังขารของมัน แต่ถ้าไม่ชอบธรรม ก็ตรงนี้ไง ไม่ชอบธรรมก็เหมือนกับเวลาเราปฏิบัติไป เรามีการคาดหมายของเราเพราะเรา เป็นชาวพุทธใช่ไหม เรามีสิทธิในพุทธศาสนา

พระพุทธเจ้าฝากไว้แล้ว ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เราเป็นเจ้าของศาสนานะ เราเป็นเจ้าของศาสนาเพราะเราเป็นชาวพุทธ แล้วเรามีอะไรเป็นมรรคเป็นผลในศาสนา นั้น เรามีอะไรเป็นมรรคเป็นผลเป็นสมบัติของเรา เราเป็นเจ้าของศาสนาก็เจ้าของศาสนา แต่ชื่อ แต่ความจริงมันไม่มี ถ้าความจริงมันมีขึ้นมา เวลาปฏิบัติ ความจริงมันมี มันมีจากการกระทำของเราเห็นไหม ถ้าทำของเรา

หลวงตาพูดคำนี้แหละ หลวงตาเวลาท่านพูดบอกว่า ถ้าฟังเทศน์ ฟังพระเทศน์ ถ้ามันมีจริงในหัวใจของมัน มันจะมีเกร็ดมีธรรมะออกมา ฟังรู้ แต่ถ้าไม่มี พูดออกมาพูดปรีชาธิฟังอย่างไรก็รู้ว่าไม่มี มันไม่มี ถ้ามันมีมันจะมีความจริงออกมา นี่ไงอำนาจอธิปไตยมันมี

ในหัวใจนั้น มันพูดออกมาเพราะอะไร เพราะอธิปไตยของใจที่มันได้มามันรู้ของมัน อธิปไตยนี้มันได้มาเพราะจิตมันสงบ มันสงบจริงๆ ถ้าสงบจริงๆ จะมีความเห็นต่างมาก

ถ้าผู้ปฏิบัติเห็นว่าเห็นกาย เห็นกายก็ว่าเห็นกาย พอจิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นกาย เห็นโดยสามัญสำนึก สามัญสำนึกเราเห็นเอง เห็นโดยนิมิต เห็นโดยต่างๆ แต่ถ้าจิตมันสงบแล้วมันเห็นของมัน เพราะอะไร มันออกมาจากอธิปไตยนั้น มันออกมาจากจิตที่มันสงบนั้น ถ้าจิตที่สงบนั้นนี่คือธรรมาธิปไตย มันจะเป็นธรรม ถ้าเป็นสังขารออกมา มันแตกต่างกันนะ แตกต่างกับความเป็นที่เราคิดกันอยู่นี้ ถ้าไม่แตกต่าง ทำไม ใครก็ปฏิบัติธรรมได้ ใครก็ปฏิบัติธรรมได้ถูกต้อง ใครก็ปฏิบัติธรรมได้ แต่ปฏิบัติธรรมแล้วมันเป็นจริงไหม ถ้ามันเป็นจริงเราต้องมีความมั่นคงของเรา มันจะทุกข์ มันจะยาก มันจะลำบาก อันนี้มันเป็นสัจจะ มันเป็นความจริง

เราทำงานมีอะไรสบาย เราทำงานมีแต่อาบเหงื่อต่างน้ำทั้งนั้น แล้วทำงานด้วยความพอใจนะ ถ้าทำงานไม่มีความสุขไม่พอใจ เราเอาตัวแทนทำงานนะ เวลาพุทธโธ พุทธโธ เอาตัวแทนทำทั้งนั้นละ ไม่เอาตัวจิตทำ เห็นไหม จิต พลังงานกับความคิด ความคิดคือตัวแทนนะ ความคิดนี่คือตัวแทนของใจนะ ไม่ใช่ใจนะ ตัวใจคือความรู้สึก ความคิดมันเกิดดับเห็นไหม เราเอาตัวแทนทำ พอเอาตัวแทนทำขึ้นมา มันก็เป็นผลตัวแทน เวลามันหายไปเห็นไหม เวลาพุทธโธหายมันก็หายโดยสัญญาอารมณ์ใจ ตัวแทนมันไม่เคลื่อนไหวมาแล้วตัวแทนมันก็ปล่อยวางเอง แต่ตัวจิตมันได้อะไร

แต่ถ้าเราจะเอาตัวจริงทำ แล้วเราจะเอาตัวจริงที่ไหนทำ ตัวจริงมันอยู่ไหนเราหาตัวจริงไม่ได้ ในเมื่อเราหาตัวจริงไม่ได้มันก็มีตัวแทนนั้นแหละ มันมีตัวแทนไม่ใช่ไหม เราก็นึกพุทธโธขึ้นมาเห็นไหม พอนึกพุทธโธ พุทธโธมันสะท้อน ๓ โลกธาตุ พุทธโธสะท้อน ๓ โลกธาตุมันสะท้อนที่ไหน มันสะท้อนกับจิต เพราะจิตนี้เป็นพลังงานเห็นไหม พอนึกพุทธโธใครเป็นคนนึกขึ้นมา วิดก วิจาร ถ้าเรานึกพุทธโธ พุทธโธก็มี ถ้าเราไม่นึกพุทธโธนะ พุทธโธไม่ใช่ของเราเห็นไหม เป็นตัวแทนหมดเลย

ถ้าเป็นพุทธโธของเรา เรานึกพุทธโธขึ้นมา แต่นึกพุทธโธขึ้นมา มันก็ยึดอัดขัดข้อง ยึดอัดขัดข้องเพราะอะไร ยึดอัดขัดข้องเพราะมันเคยใจ ใจมันเคยอิสรภาพ มันเคยคิดตามธรรมชาติของมัน มันไม่เคยโดนควบคุมใจ จิตใจเราไม่เคยโดน ถ้ามีสตินะ สติของเรา

สติเปลือก สติตัวแทน สติจากตัวแทน สติที่เกิดจากความคิด ไม่ใช่สติเกิดจากจิต สติเกิดจากความคิดมันก็ควบคุมได้เห็นไหม โดยธรรมชาติ มนุษย์มีสมาธิมีสติโดยธรรมชาติเลย แต่เป็นสติเป็นสมาธิของปุถุชนไง เป็นสติเป็นสมาธิของเรา เรามีสตินะถ้ามีสมาธิการทำงานของเราเรามีความตั้งใจตั้งใจคือสติ สมาธิคือว่าเราควบคุมตัวเราเองเราได้ อันนี้มันเป็นสติเป็นสมาธิของปุถุชน

ดูสุนัขสิ ดูสัตว์สิ เวลามันกัดกัน ดูมันจ้องเพ่งกัน นั่นมันอะไรของมัน ใครควบคุมเกมได้ไง นี่ก็เหมือนกัน สติกับสมาธิของปุถุชนนี้ มันเป็นสามัญสำนึกของมนุษย์แล้วเด็กนี่เห็นไหมดูสิสมาธิสั้นสมาธิยาว มันมีธรรมชาติของมันอยู่แล้ว แต่สมาธิอย่างนี้มันเป็นเรื่องของโลกียะ มันเป็นเรื่องของโลกใจ มันเป็นเรื่องของสามัญสำนึก มันเป็นเรื่องสิทธิ เป็นเรื่องของเสรีภาพ เรื่องของความเป็นมนุษย์ที่เกิดมาได้ศักยภาพนี้

พระพุทธเจ้าก็ศึกษาตรองนี้ พระพุทธเจ้ามีสติปัญญามาก ขณะที่พระพุทธเจ้าไปเที่ยวสวนเห็นไหม เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันสลดสังเวชใจ พอสลดสังเวชก็คิดว่าเกิดมาแล้วจะคำฟ้าไป พอมันเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันสะท้อนใจมากเลย พอสะท้อน สะท้อนใจมาก ความคิดมันคิดมูมกลับ มีเกิดต้องมีไม่เกิด มีแก่ต้องมีไม่แก่ มีเจ็บต้องมีไม่เจ็บ มีตายต้องมีไม่ตาย พอคิดตรงข้ามเท่านั้นละ มันอยากออกแสวงหา อยากออกเห็นไหม อยากออกแสวงหา พอแสวงหาเพราะอะไร เพราะพื้นฐานของจิตที่มันสร้างมา พื้นฐานของพระโพธิสัตว์ พื้นฐานของ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย มันสร้างมา เขว้ปัญญา ปฏิภาณไหวพริบ เขว้ปัญญาของคนนี้มันมาจากไหน นี่พันธุกรรมทางจิต

พันธุกรรมทางจิตที่มันเกิดจากการสะสมมา เราเกิดมาชาตินี้ ปัจจุบันนี้เราเป็นคนดี เราสร้างผลดี เราคบเพื่อนที่ดี มันสะสมพันธุกรรมของจิตนี้ให้ดีขึ้น เพราะภพชาติหนึ่งในสังคมหนึ่งดีขึ้น ดีขึ้น ดีขึ้น ดีขึ้นเห็นไหม พระโพธิสัตว์ เห็นไหมดูสิ ยิ่งทศชาติ ๑๐ ชาติสุดท้าย ชาติสุดท้ายพระเวสสันดร พระเจ้า ๑๐ ชาติสะสมมา จนสุดท้ายเห็นไหมสุดท้ายพระโพธิสัตว์ พระพุทธเจ้าทุกๆพระองค์ ชาติสุดท้ายต้องสละลูกสละเมีย เพราะการสละลูกสละเมีย มันเป็นเรื่องของกามโอฆะ มันเป็นเรื่องของความผูกพัน เป็นเรื่องของความผูกพันมาก

เช่นเวลาเป็นพระเวสสันดรเห็นไหม ชุชกเข้ามาขอลูก ทางสามัญญ์สำนักของโลก เราเห็นไหม บอกว่าสุภาพบุรุษไม่รับผิชอบ ไม่รับผิชอบเพราะอะไร เพราะว่าสละลูก ไปนี้เห็นแก้ตัว ทำไมไม่สละตัวเอง ในมุกกลับของธรรมนะ ในมุกกลับของธรรม สุภาพบุรุษ ผู้ที่มีความรับผิชอบสูงมาก แล้วเขามาขอลูกไป กับขอเรา เราอยากให้เราขอ เราไหม ลูกเราจะลำบาก เราขอมลำบากแทนไหม เราทุกคนขอมลำบากแทนหมดเลย แต่ เขาไม่เอาเราเขาเอาลูก เพราะอะไร เพราะลูกมันกระเทือนหัวใจไง แล้วเอาลูกไปแล้วดี ต่อหน้าด้วย มันสะเทือนหัวใจโพธิญาณ โพธิญาณมันอยู่ที่นั่น โพธิญาณมันอยู่ที่ ความรู้สึกนะ

คือลูก พ่อเจ็บปวดมากกว่าตัวเองออกไปทุกชั้นนะ แต่โลกไม่คิดตรงนี้ โลกคิดว่า เห็นแก้ตัวไง สละคนอื่นไปไม่ยอมสละตัวเองไง ถ้าสละตัวเองง่ายกว่า อย่างของหนัก ของทุกขียาก เราทำแทนครบคร้วเราได้หมดเลย แต่เขาไม่ให้เราทำ ให้เราบังคับไปแล้ว นั่งดู แล้วให้ลูกนี้เราทำ เราเจ็บปวดนะ นี่โลกมองอยู่ มองว่าเห็นแก้ตัว

แต่ในทางธรรมนี้มันสะเทือนหัวใจใจใจ ความผูกพันความสะเทือนหัวใจนี้สำคัญ มาก พันธกรรมทางจิตที่มันปรับสภาพของมันมาตลอด พอปรับสภาพมาตลอดเห็นไหม มันถึงเป็นปฏิภาณ เป็นถึงว่าเป็นปุณฺชนมันมีสมาธิมีสติอยู่แล้ว มีปัญญาอยู่แล้ว ปัญญา นี้ ปัญญาสมอง ปัญญาจากสัญญา ปัญญาจากขันธ ๕ ปัญญาจากขันธ ๕ เห็นไหม

แล้วเราบอกว่าเราจะพุทโธ พุทโธ มันเหมือนกับเก่งกว่าอาจารย์ไง รู้ไปก่อนไง เก่งกว่าอาจารย์ เก่งกว่าพระพุทเจ้า เก่งกว่าทุกอย่าง พุทโธก็รู้แล้ว ทุกอย่างรู้แล้ว เวลา พุทโธ พุทโธจนหายไปเลย วิทยาศาสตร์ไง มีแล้วหายไปก็คือของจริงใจ เราพุทโธใช่ ไหม พุทโธหายไปใช่ไหม พุทโธก็ถูกต้องใจ ผิด ผิดเพราะมันไม่เป็นข้อเท็จจริง มัน หายไปด้วยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เพราะเรารู้ก่อนใจ ทางทฤษฎีเรารู้ก่อนใช่ไหม แล้วรู้ก่อนแล้วก็หายไป

ทีนี้วิธีแก้ วิธีแก้ เวลาครูบาอาจารย์นะ วิธีแก้ เวลาวิธีแก้ เขาบอกพุทโธต้องหาย แล้วทุกคนบอกพุทโธต้องหาย พอพุทโธต้องหายไป เราจินตนาการ ทำด้วยตัวแทน แล้ว ให้ตัวแทนมันหายไป แล้วตัวแทนมันหายไปนะ เราถึงบอกว่าสุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่

มี พอพุทโธมันหายไป มันไม่ใช่สงบ มันเป็นการเผอเรอ ปล่อยวางให้มันหายไป ของมีอยู่เอาไปซ่อนไว้เอาไปซ่อนไว้

แต่ถ้าเป็นพุทโธนี่นะ มันกลืนเป็นเนื้อเดียวกัน คำว่าพุทโธนี่เป็นเงา เป็นอาการของจิต จิตธรรมชาติของมันพลังงานมันส่งออก แล้วไม่มีอะไรควบคุมมันได้ เหมือนอากาศ เหมือนออกซิเจนต่างๆที่เราจะใช้ เราต้องมีเครื่องเก็บมัน เอามาเป็นประโยชน์ได้ จิตนี้มีสติปัญญาเห็นไหม พุทโธ พุทโธ พุทโธ ตัวจิตนี้เป็นกรอบมัน พอบอกพุทโธ พุทโธ พุทโธ ตัวสติพุทโธ พลังงานที่มันกระจายออกไป พุทโธ พุทโธ จนมันละเอียดเข้ามา ละเอียดเข้ามา ละเอียดเข้ามาจนเป็นเนื้อเดียวกันเห็นไหม จนเป็นเนื้อเดียวกัน

โดยธรรมชาตินะ โดยธรรมชาติของมนุษย์มีความคิดเห็นใหม่ มีความคิดกับพลังงาน มีกายกับใจ เป็นของกลุ่ม มนุษย์เป็นของกลุ่ม ของกลุ่ม เกลือจิ้มเกลือ จิตแก้จิต เขาว่าเป็นกิเลสใหม่ กิเลสเก่าเป็นกิเลส เป็นความอยาก การประพฤติกปฏิบัติเป็นกิเลสใหม่ มันเป็นมรรค มันเป็นอยากความดีใจ เราบอกห้ามมีกิเลส ห้ามมีความอยากทุกอย่างเลย เราต้องอยากในเหตุ อยากในการกระทำ แต่ผลเราอยากไม่ได้ เราอยากในเหตุ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าเราสร้างเหตุดี ผลนั้นจะดีเห็นไหม

ผลไม้มันจะแก่มันจะอ่อนมันเป็นธรรมชาติของมัน มันได้สารอาหารของมัน มันก็แก่อ่อนธรรมชาติของมัน เพราะผลไม้เป็นอย่างนั้น มันไม่มีชีวิต แต่จิตของเรามันมีชีวิต พอจิตเรามีชีวิต การที่เรากำหนดพุทโธ เราตั้งสติ มันจะทำให้จิตเรามั่นคงได้ จิตเรายืนตัวเข้ามาได้ สิ่งที่เป็นสอง พุทโธ พุทโธจนเป็นเนื้อเดียวกัน พุทโธ พุทโธ พุทโธ มันละเอียดมาก จะละเอียดขนาดไหน ต้องตั้งสติซัดๆต้องตะโกนพุทโธตลอดเวลาจนมันเป็นเนื้อเดียวกัน

พอเป็นเนื้อเดียวกันเห็นใหม่นั้นมันพุทโธไม่ได้เพราะเหตุนี้ไง เหตุจากว่า พุทโธเกิดจากจิต เพราะมีพลังงานมันถึงมีการแสดงออกของพลังงานนั้น พอพลังงานนั้นกับสิ่งแสดงออก มันเป็นอันเดียวแล้ว มันจะเป็นตัวของมันเอง มันจะพุทโธไม่ได้ต่อเมื่อมันเป็นสมาธิตัวมันเอง มันเป็นหนึ่งในเอง แต่โดยปฏิบัติ พุทโธ พุทโธ แล้วมันจะหายไปโดยขาดสติ โดยขาดสติ โดยความเข้าใจผิด เพราะเข้าใจผิดว่าพุทโธมันต้องหาย ทุกคนพอพุทโธหายแล้วจิตมันจะละเอียด มันละเอียดด้วยความเปลือ มันไม่ใช่ละเอียดเพราะตัวมัน

เอง ถ้ามันจะละเอียดด้วยตัวมันเอง เราจะตื่นรู้ เราจะมีความรู้ตัวตลอดเวลา เราจะรู้สึกตัวตลอดเวลา นี่มันละเอียดอย่างนี้ มันไม่ใช่ละเอียดแบบหายไป มันไม่ใช่ละเอียดอย่างไม่รู้ เพราะมันละเอียดด้วยความไม่รู้ มันไม่รู้ มันเลยไม่รู้สึกตัวมันเอง ถ้ารู้สึกตัวมันเอง จะเข้ามาสู่ตัวของมันเอง ถ้าตัวของมันเอง สัมมาสมาธิ นี่คืออธิปไตยของจิต แล้วอธิปไตยของจิต ถ้ามันเกิดการปกครอง เกิดการดูแลของมันเห็นใหม่ มันเป็นธรรมาธิปไตย

ถ้าธรรมะมันเกิดนะ ธรรมะมันเกิดคือโลกุตตรปัญญามันเกิด เกิดอย่างนี้มันไม่ได้เกิดด้วยสัญญา ไม่ได้เกิดจากข้อมูลสติที่ว่าเราจำไว้ แต่มันจะเกิดจากสังขาร สังขารเพราะมันเป็นหนึ่ง พวจิตมันเป็นหนึ่ง มันออกรู้ของมัน พอออกรู้มันสะท้อนตัวจิต เพราะตัวจิตเป็นตัวออกรู้ แต่เดิมเราออกรู้ด้วยความคิดใจ เราออกรู้ด้วยอาการเพราะสังขารธาตุของมนุษย์ใจ สิ่งที่เรา รู้กันอยู่ เรา รู้จากอาการ รู้จากเปลือก มันถึงได้เข้าสู่อธิปไตยของจิต มันไม่เป็นธรรมาธิปไตย มันเป็นรัฐตัวแทนเห็นใหม่ มันเป็นตัวแทนสิ่งที่เกิดจากมันเห็นใหม่

แต่สิ่งที่เกิดจากมัน แต่ถ้าพอมันเข้ามาถึงตัวมันเอง มันจะเป็นตัวของมันเอง แล้วตัวของมันเองเวลาออกวิปัสสนา มันจะละเอียดกว่านี้อีกหลายชั้นหลายซ้อน ใจมันจะซับซ้อนมาก แล้วกิเลสเอาสิ่งนี้มาอาศัย เอาสิ่งนี้มาใช้ประโยชน์ แล้วพออาศัยใช้ประโยชน์ เพราะการศึกษา ปรียัตติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ถ้าปรียัตติศึกษามาเพื่อประพฤติปฏิบัติ มันจะมีคุณค่ามาก แต่นี่เราศึกษามา เรา รู้แล้ว เวลาเราปฏิบัติ เราก็ปฏิบัติโดยปรียัตติใจ

ในปัจจุบันเราปฏิบัติโดยปรียัตติ แล้วเราจะบอกว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา เราใช้ปัญญากันแล้ว ปัญญาที่ใช้คือปัญญาในการวิปัสสนา ปัญญาในการชำระกิเลส แต่ปัญญาอย่างนี้มันเป็นโลกียะ เพราะมีเราใจ ปัญญาเกิดจากจิต ตัวแทนเกิดจากจิต ทุกอย่างเกิดจากจิตหมด พอเกิดจากจิตหมด ตัวจิตคือตัววิชา แต่เวลาบอกตรีกัถธรรมะ แล้วเวลาบอกพูดพุทธพจน์นะ พุทธธรรมะพระพุทธานะ พุทธธรรมะพระพุทธานะ เหมือนก๊อปปี้ เราก๊อปปี้สิ่งนั้นมา มันไม่เกิดจากเรา แต่ถ้าเกิดจากเรานะ คำพูดคำเดียวกัน คนรู้จริงเห็นจริง คนรู้จริงเห็นจริงนี้มันรู้จากตัวมันเอง พอมันรู้จากตัวมันเองมันก็จะมาทำลายตัวมันเอง

เห็นไหม หลวงตาท่านบอกว่าจิตนะ ยิ่งทำลาย ยิ่งสะอาด ยิ่งทำลาย ยิ่งบริสุทธิ์ แต่เราไม่กล้าทำตัวเราเองนะ เวลาสิ่งใดที่เกิดขึ้นมา ก็เลสเป็นเรา ความรู้สึกเป็นเรา สรรพสิ่งเป็นเรา เราไม่กล้าทำลายตัวเราเลย แต่ถ้ามันสงบขึ้นมา สิ่งที่มีมันทำลายไปแล้ว ทำไมบอกมาถึงบางอ้อละ เอ๊ะ เอ๊ะ ถ้าถึงบางอ้อนั้น มันเริ่มคลายออก มันเริ่มปล่อยออก แต่เราไม่ถึงบางอ้อ เราจะหาแต่บึง หาแต่หนองอ้อ วิ่งไปหาเขา แต่เมื่อไรจะถึงบางอ้อ ไปหาหนองอ้อ หนองอ้อมันอยู่ที่ไหน ถ้าหนองอ้อมันอยู่ที่ใจ ถ้าใจมันจะร่นหดสั้นเข้ามาถึงตัวมันเอง ถ้าหดสั้นถึงตัวมันเองสิ่งนี้จะเป็นสัจธรรม จะเป็นความจริงที่เกิดขึ้น

สิ่งที่พูดมันคำเดียวกัน มันเหมือนกัน แต่มันอยู่ข้างนอกข้างใน เวลาประพาศปฏิบัติเห็นไหม สิ่งข้างนอกก็ต้องสะอาด สิ่งข้างในก็ต้องสะอาด สิ่งข้างนอกสะอาดเพราะอะไร สะอาดเพราะจิตเรานี้หายาบ มันไปหมายข้างนอก มันไปหมายข้างนอกก่อน ถ้าเราใช้ปัญญาไตร่ตรองจากข้างนอกเข้ามา สรรพสิ่งในโลกนี้ แม้แต่ชีวิตเรา แม้แต่ความเป็นจริงของเรามันเป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจังสิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่งนั้นเป็นอนัตตา

แต่เราเข้าใจกัน บอกว่าเราต้องการเป็นอนัตตา เราจะไปมองว่าสรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนัตตา ก็มันไม่มี มันเป็นอนัตตาของมันอยู่แล้วไง มันเป็นอนัตตาของมัน แล้วเราได้อะไร เวลาตัวเราเองเป็นอนัตตา เราไม่เห็นความเป็นอนัตตาของเรา สิ่งต่างๆมันแปรปรวน มันเป็นอนิจจัง มันเป็นอนิจจังเห็นไหม เราบอกสติก็เป็นอนัตตา ทุกอย่างเป็นอนัตตาคือมันไม่มี

เวลาเขาพูดกันนะ เขาบอกมันไม่มี มันเป็นอนัตตา แต่ความจริงมันมี มันมี แม้แต่ชีวิตเราเห็นไหม จริงตามสมมุติ มีจริงๆนะ เวลาทุกข์ๆจริงๆ ความรู้สึกเรามีไหม มี แต่มันชั่วคราวมันเร็วมาก แต่มันมี แต่พอถ้ามันไม่มีเลย เราจะเริ่มต้นกันตรงไหน เราจะจับต้องตรงไหน เราจะบอกว่าจริงตามสมมุติ สมมุติมีไหม มี แล้วมีจริงๆด้วย แล้วพอมีสัมมุติจริงๆ สมมุติแต่ละภาษามันก็แตกต่างกันไป พระพุทธเจ้าถึงบอกสมมุติบัญญัติบัญญัติเป็นขันธ ๕ เห็นไหม ความคิดคือสังขาร ความปรุง ความแต่ง “ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย” สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่งในขันธ ๕ แต่ถ้าเป็นภาษาพื้นบ้าน สังขารคือร่างกาย ถ้า

พิจารณาความคิดกับพิจารณาร่างกายเห็นใหม่ โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย มันมีของมันเห็นใหม่

สิ่งนี้มีจริงตามสมมุติ มีจริงตามบัญญัติ แล้วถ้าวิปัสสนาไปใจมันเกิดขึ้นมา มันจะมีตามวิมุตติ แล้วโลกนี้ถ้ามันสะอาดจากข้างนอก ถ้าข้างนอกไม่สะอาดเห็นใหม่ คุณดู ถ้าจิตใจของผู้ที่ปฏิบัติเป็นผู้ที่มีคุณธรรมในหัวใจนะ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ถูก ถูกสำหรับใจของพระพุทธเจ้า ถูกสำหรับใจของพระผู้ประพฤติปฏิบัติ ที่มันเป็นสังขารมันเป็นของมันอย่างนั้น แต่ไม่ถูกกับใจพวกที่มีกิเลส มันเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติต่อเมื่อจิตที่มันไม่เกาะเกี่ยว แล้วมันก็เป็นสภาวะธรรมดา อยู่กับโลกโดยไม่ติดโลก

แต่ถ้าจิตใจปกติมันเป็นธรรมชาติ เราก็เป็นธรรมชาติ มันก็แปรปรวน เราก็แปรปรวน ธรรมชาติมันก็แปรปรวน จิตใจเราก็แปรปรวน ชีวิตนี้ก็แปรปรวน ถ้าธรรมชาติก็ธรรมชาติ มันก็เป็นธรรมชาติอยู่แล้ว แล้วได้อะไรละ แต่ถ้าโลกนี้เป็นอนิจจัง เห็นใหม่ ต้องจับสิ่งที่ว่ามันเป็นจริงแล้วมาตั้งเป็นเหตุเป็นผล แล้วจิตใจเห็นใหม่ โมฆราช เธอจงดูโลกนี้เป็นความว่าง มันก็ว่างหมดแล้ว เอากล้องจุลทรรศน์ส่องมันก็ว่างหมด เห็นเชื้อโรคด้วย แล้วมันได้อะไรละ“เธอจงกลับมาถอนอหังการทิฐิ” ทำลายกล้องนั้น ทำลายผู้ดูนั้น ทำลายผู้รู้ว่างนั้น กลับมาถอนอหังการทิฐิ กลับมาผู้รู้ว่าง โลกนี้เป็นความว่างแล้วกลับมาถอนความว่างนั้น ถ้าถอนความว่างนั้นข้างนอกก็ว่าง ข้างในก็ว่าง แต่ข้างนอกมันจะเป็นธรรมชาติของมัน สังขารเป็นอย่างนั้น

พวกนักวิทยาศาสตร์เห็นใหม่ เขาหาสิ่งสสารในโลกนี้ออกมาเป็นธุรกิจ ออกมาเป็นการค้าเขาได้ผลประโยชน์ เขาได้ผลประโยชน์ตอบแทนด้วย นั่นเป็นเรื่องของสัมมาอาชีวะ เป็นเรื่องของโลก แต่ถ้าเรื่องของธรรมละ สิ่งนั้นมันเป็นเรื่องอย่างนั้นอยู่แล้ว ถ้าสิ่งนั้นเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว ถ้าใจเป็นธรรมนะจับสิ่งนั้นต้องพิจารณมัน รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร คุณดู สภาวะแวดล้อมมันเปลี่ยนแปลงไป เราทุกข์ร้อนมากเลย สภาวะแวดล้อมมันให้ผลอะไรกับเราเห็นใหม่ แต่ถ้าใจเราเป็นธรรมเห็นใหม่ เรายกยาสภาวะแวดล้อมนี้ไว้ให้กับลูกหลาน มันรักษาไว้ด้วยความเป็นธรรม แต่ถ้ามันรักษาสภาวะแวดล้อมไว้ด้วยความเป็นธรรมนะ มันจะรักษาสภาวะแวดล้อมไว้ด้วยความเป็นทุกข์ แล้วก็บอกว่ามันเป็นอนัตตา มันเป็นอนัตตาที่คำพูด มัน

ไม่เป็นอนัตตาจากหัวใจ ถ้ามันเป็นอนัตตาจากหัวใจนะ มันจะรู้ธรรม แล้วพอรู้ธรรม
ขึ้นมา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเทศน์กับปัญจวัคคีย์ ปัญจวัคคีย์ทั้ง
พระพุทธรเจ้าไป แล้วพระพุทธรเจ้าพอไปหาปัญจวัคคีย์นะ พอไปเทศน์ปัญจวัคคีย์ เราไม่
เคยรู้ไม่เคยเห็น เราอยู่มา ๖ ปีก็บอกว่าไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น แต่ในปัจจุบันนี้ เรารู้เราเห็น เรา
รู้เราเห็น จงเงี่ยหูลงฟังเห็นไหม สังขาร สังขารที่มันเป็นไปมีกิจญาณ มีสัญญา มีสิ่ง
การกระทำเกิดขึ้นถ้าใจมันเป็นความจริง มันจะมีสิ่งที่การกระทำเกิดขึ้น ฉะนั้นสิ่งที่การ
กระทำเกิดขึ้นมันต้องเราทำใจใหม่ จิตเป็นคนทำ จิตแก้จิต ถ้าจิตมันไม่แก้จิตใครจะแก้
ให้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่สามารถเอามรรคผลนิพพานยื่นให้ใครได้เลย
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกวิธีการจากใจที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา แล้วบอกวิธีการชี้แนะพวกเรา แล้วพวกเราพยายามประพฤติปฏิบัติ
ตามนั้น ถ้าประพฤติปฏิบัติตามนั้นนะ เหตุการณ์อย่างนั้นเกิดขึ้น เหตุการณ์อย่างนั้นเกิด
ขึ้นกับจิตของเรา ถ้าเหตุการณ์อย่างนั้นกิจญาณมันเกิดขึ้นมา แล้วถ้ากิจญาณมันเกิดขึ้น
กิจกรรมของจิต จิตที่มีการกระทำมันเกิดขึ้นมา แล้วพระพุทธรเจ้าทำมาแล้วแล้วมันจะ
ต่างกันตรงไหน มันต่างกันตรงไหน มันต้องเหมือนกัน แล้วถ้าสิ่งที่เหมือนกันขึ้นมา
เวลาแสดงออกมามันถึงเหมือนกันไง

ทีนี้ถ้ามันไม่เหมือนกัน เพราะปัญญาโลกๆ ใจ พฤติกรรมในโลกนี้ ธรรมะเป็น
ธรรมชาติ สภาวะธรรมเป็นธรรมชาติ แล้วธรรมชาติก็วางธรรมชาติไว้ตามธรรมชาติ แล้ว
จิตนี้ก็เป็นธรรมชาติแล้ววางไว้ธรรมชาติ แล้วมันจะพ้นกิเลสไหม มันก็หมุนไป
ธรรมชาติไป มันก็หมุนไป มันก็แปรสภาพไป ธรรมชาติคือการเปลี่ยนแปลง กุปปธรรม
อกุปปธรรม สัพเพ ธัมมา อนัตตา สภาวะธรรมเป็นธรรมชาติ สภาวะธรรมนี้เป็นอนัตตา
เป็นอนัตตามันก็เป็นของมัน อาการของมันก็แปรปรวนของมัน แล้วใจละ กุปปธรรม
อกุปปธรรม สัพเพ ธัมมา อนัตตา

หลวงตาบอกว่า อตฺตา อนัตตา เป็นสิ่งที่จิตนี้ก้าวเดินผ่านมันไป อตฺตา อนัตตา
เป็นการให้จิตมันได้เดินผ่าน ให้จิตมันพัฒนาการของมันขึ้นไป พ้นออกไปจากอตฺตาและ

อนัตตา กุปฺปธรรม อกุปฺปธรรม กุปฺปธรรมคือ สัพเพ ธัมมา อนัตตา อกุปฺปธรรมเห็นใหม่ไม่มีการแปรสภาพ นี่ไงที่ว่ามันไม่เป็นธรรมชาติไง ถ้าเป็นธรรมชาติดียังกลับมาเปลี่ยนแปลงจิตใจที่บริสุทธิ์แล้วมันกลับมาเป็นธรรมชาติ นี่คืออธิปไตยของมัน

ถ้าอธิปไตยของมัน อย่างนี้เป็นรัฐที่ไม่มีใครจะเข้าไปยุ่งกับมันได้อีกแล้ว แต่ถ้าเป็นรัฐของโลกมันเปลี่ยนแปลงได้ คูประเทศสิแบ่งได้ จะแบ่งที่ประเทศก็ได้ ซอยขนาดไหนก็ได้ ถ้าจิตมันยังมีสถานที่ ยังมีภวาสวะ มีภพ กิเลสสวะ อวิชชาสวะ ภวาสวะ ถ้ามีภพ มีสถานที่ มีสิ่งที่แสดงตัว มารหัวเราะเยาะเลย เพราะมันควบคุมได้ แต่ถ้ามันไม่มีภวาสวะ ไม่มีภพ ไม่มีอะไรให้ใครควบคุมได้ ไม่มีสิ่งใดๆให้ใครควบคุมได้ มารมาหาที่ไหนเจอ มารไม่มีสถานที่อยู่ แต่ปัจจุบันมารมันมีสถานที่อยู่ มันก็อยู่ในใจของเราเห็นไหม

ถ้าทำลายภวาสวะทำลายตัวภพ ภพกับความติดกับสิ่งที่ตั้งบนภพ ถ้ามันทำลายภพหมดแล้วเห็นใหม่ มันถึงว่าเหนือธรรมชาติ ถ้ามันยังมีภพออยู่ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ มันเหนือธรรมชาติไปไม่ได้ มันเป็นธรรมะไปไม่ได้ มันอยู่ใต้กฎของอนิจจัง ถ้ามันได้กฎอนิจจังแต่ตัวมันเองไม่เห็นตัวมันเองว่าเป็นอนัตตาอย่างไร ถ้ามันเป็นอนัตตามันจะย้อนกลับมาที่เป็นอนัตตา ธรรมาธิปไตย สภาวะธรรม ถ้าสภาวะธรรมเกิดขึ้น มันจะย้อนกลับไปเห็น เห็นตั้งแต่ว่ามันจะสงบมาอย่างไร พุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธมันจะหายอย่างไร

คูสิ เวลาหลวงตามะท่านอยู่กับหลวงปู่มัน เวลาติดอยู่ ติดความสงบอยู่เห็นใหม่ หลวงปู่มันบอกว่าสุขอย่างนี้มันเหมือนเศษเนื้อติดฟัน ให้ออก ดึงออกมา ท่านบอกลากออกมาให้ใช้ปัญญา พอใช้ปัญญาไป ปัญญามันก้าวเดินไปแล้ว ก้าวเดินเต็มที่แล้ว พอปัญญาก้าวเดินเพราะคนเรานี้ะมันติดมานาน พอติดมานาน พอเราก้าวเดินไม่ได้มันจะเห็นประโยชน์มาก พอเห็นประโยชน์มากมันก็ติใจ ดีว่าสมาธิไม่ให้ประโยชน์อะไรกับเราเลย แล้วมันก็ใช้ปัญญาไปมาก ใช้ปัญญาไปเรื่อย

ปัญญาพอใช้มากเข้าไป มันก็เริ่มใช้ปัญญาไป จนหยุดไม่ได้ ขึ้นไปหาหลวงปู่มันนะ ขึ้นไปหาหลวงปู่มันบอกว่า ว่าติดสมาธิก็ติดสมาธิ ในปัจจุบันนี้ออกใช้ปัญญาแล้วละ ออกใช้ปัญญาจนปัญญามันหมุนจนไม่มีโอกาสได้พักได้ผ่อนเลย จะนอนก็นอนไม่ได้ จะ

ทำอะไรก็ทำไม่ได้ แล้วให้ทำอะไรล่ะ นั่นละไอ้บ้าสังขาร เวลาไม่คิดมันก็ไม่มีปัญหา เวลาใช้ปัญญาไปแล้วหลวงปู่มันก็บอกว่าบ้าสังขาร บ้าสังขาร

พอบ้าสังขารแล้วทำอะไร จะหยุดสังขาร หยุดสังขารให้ได้พักได้ผ่อนบ้างทำอย่างไร ท่านทำอะไรไม่ได้ ท่านบอกว่าต้องกลับมาพุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ เห็นไหม แม้แต่ปัญญามันเกิดขึ้นมาขนาดนี้แล้ว คำว่าพุทโธ คำว่าสมณะมันก็ยังมีความจำเป็นเลย คำว่าสมณะมันเป็นการพักผ่อน มันเป็นการพักจิต จิตถ้ามันทำงานจนเต็มทีมันไม่ได้พักผ่อนมันจะอยู่ได้อย่างไร เครื่องยนต์มันทำงานตลอดเวลาโดยไม่พักผ่อนเลย เครื่องยนต์นั้นมันพังแน่นอน เครื่องยนต์มันเป็นวัตถุนะ แต่หัวใจเป็นนามธรรม ถ้ามันหมุนใช้ปัญญาเต็มทีไปตลอดเวลา โดยที่ไม่มีสมาธิเข้ามาให้มันพักบ้าง ไม่มีสติมาช่วยยังมันบ้าง มันจะพักได้อย่างไร เวลาไม่มีสมาธินะ เวลาที่ว่าปัญญามันเกิดที่ว่าเราใช้ปัญญากัน มันเป็นปัญญาโลกๆ มันก็รู้ได้ เหนื่อยนักมันก็หยุดได้ เหนื่อยนักมันก็พักของมันได้ เพราะว่ามันเป็นสิ่งที่เรารับรู้ได้ มีสติสัมปชัญญะรับรู้ได้

แต่พอมันทำจิตให้มันสงบเข้ามาได้ เพราะเวลาเราพุทโธได้ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิให้มันสงบได้ ถ้ามันไม่ออกใช้ปัญญา มันหมุนไม่ได้ ธรรมจักรเกิดไม่ได้ ว่าจักรปัญญามันหมุน ธรรมจักรมรรค ๘ ทางเอกมันจะเคลื่อนที่ไปอย่างไร จักรนี้มันจะหมุนกลับไปทำลายกิเลสอย่างไร พอมันเริ่มเคลื่อนที่ไปเห็นไหม พอมันเริ่มเคลื่อนที่ไป นี่ ใจ ครอบอาจารย์ท่านบอกเลย บอกว่าเวลาเราจุดไฟ ถ้าไฟติดแล้ว ถ้ามีขยะมีเชื้ออยู่ มันจะติดไฟ มันจะเผาไปจนกว่าเชื้อมันจะหมดใจ แต่ถ้าเรามันจุดไม่ติด ไฟมันติดไม่ได้นะ มันติดสมาธิอยู่นะ ถ้ามันจุดไฟได้มันติดมันเผามัน พอมันเผามัน มันเผาไปเรื่อย เผาไปเรื่อย แล้วเผาไปเรื่อยมันเผาไม่หยุดทำอะไร นี่ใจมันถึงต้องกลับมาพุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ เพื่อให้จิตสงบ จิตสงบมันยังกลับมาพักผ่อน จิตมันพักผ่อนได้

คนเวลามันไม่ปฏิบัติเห็นไหม เวลาติดสมาธิก็ว่าติดสมาธิ เวลาออกปัญญาไปแล้ว มันหมุนใช้ปัญญาไป มันไม่ได้พักเลย มันไม่พอดีของมันเห็นไหม การปฏิบัติกิจญาณ ประสบการณ์ของจิตที่ไม่เคยทำ ไม่เคยทำนะ เวลาทำสมาธิก็ทำสมาธิไม่ได้ เป็นสมาธิแล้วใช้ปัญญาก็ใช้ปัญญาไม่เป็น ถ้าใช้ปัญญาไม่เป็นแล้วเจริญแล้วเสื่อม เจริญแล้วเสื่อมหมด ถ้าใช้ปัญญาเป็น ใช้ปัญญาเป็นเห็นไหม ถ้าสมาธิแล้วจะเกิดปัญญาโดยอัตโนมัติ ฤทธิชีไพรก็เป็นพระอรหันต์หมดแล้ว ถ้าเป็นสมาธิก็คือสมาธิ สมาธิเกิดปัญญา

ไม่ได้ แต่สมาธิเป็นฐานให้เกิดโลกุตตรปัญญา เป็นฐานให้จิตเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม โดยสังขาร โดยข้อเท็จจริง ถ้าไม่มีตัวสมาธิ ก็เห็นโดย ความอยากได้ เห็นโดยความอยากรู้ เห็นโดยข้อมูลพื้นฐานที่เราศึกษาธรรมะมาว่าสมณะต้องวิปัสสนา มันเป็นสูตรสำเร็จที่เราจะต้องทำให้มันครบสูตร ถ้าครบสูตรแล้วมันก็สร้างภาพให้เป็นสภาวะแบบนั้น แล้วสุขไหม สุข มีความพอใจมาก เราสร้างภาพสิ เราคิดว่าเรามีความสุข มีอะไร เราสร้างได้ จิตมันสร้างได้

ถ้ามันทำโดยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันจะเป็นการสร้างภาพ มันไม่เป็นความจริง แต่ถ้าเป็นความจริงนะ เป็นความจริง เป็นข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงต้องหลุดจากความจริง แล้วหลุดถูกต้อง สติก็สติเป็นความจริง สมาธิก็เป็นความจริง แล้วถ้าเป็นปัญญา โลกุตตรปัญญา ปัญญาฆ่ากิเลสเห็นใหม่ ธรรมาธิปไตยเกิดบนอธิปไตย เกิดบนจิตของเรา เกิดบนจิติจิต เกิดจากการกระทำ เป็นปัจจัยตั้ง เป็นความรู้เฉพาะตน เป็นสมบัติของเรา สมบัติอย่างนี้เกิดขึ้นมาจากเรามีสติกันนะ เรามีสติ ย้อนกลับมาที่กาลามสูตรว่าไม่ให้เชื่อ ไม่ให้เชื่อสรรพสิ่งต่างๆ ให้เชื่อประสบการณ์

เวลาพระสารีบุตร ที่ว่าสำเร็จเป็นพระอรหันต์ เวลาพบกับพระ ไม่เชื่อ พระพุทธเจ้าเลย ไม่เชื่อพระพุทธเจ้าเลย จนไปถามพระพุทธเจ้าว่าไม่เชื่อจริงๆหรอ แต่ก่อน ท่านไม่ได้บอกท่านไม่เชื่อนะ ท่านบอกแต่ก่อนนั้นเชื่อมาก แต่ก่อนนั้นคุณพระสารีบุตรกับพระโมคคัลลานะไปอยู่กับสัจชัย ศึกษา กับสัจชัยนะด้วยมีปัญหาเยอะมาก สัจชัยสอนจนหมดพุงแล้ว จนสัจชัยบอกว่าพระสารีบุตรกับพระโมคคัลลานะรู้เท่าอาจารย์สอนได้หมดเลย

เหมือนพระพุทธเจ้าเลย พระพุทธเจ้าอยู่กับอาฬารดาบสพูดอย่างนี้ได้สมบัติ ๘ เหมือนเรา ให้สอน เราไม่เชื่อ พระสารีบุตรก็ไม่เชื่อเพราะตัวเองยังมีความกังวลในใจ ทำได้ ทางวิชาการทำได้ แต่ยังไม่มีความทุกข์ยังมีความกังวลในหัวใจนะ ก็เลยสัญญากันว่า ถ้าเราเจอครูบาอาจารย์นะ เราจะบอกกันนะ เพราะรู้ว่ากิเลสในหัวใจมันยังมีอยู่เพราะได้สร้างบุญญาธิการมา เพราะพระโมคคัลลานะ พระสารีบุตรอธิษฐานว่าจะเป็นอัครสาวกเบื้องซ้าย เบื้องขวา คำว่าสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวาเห็นไหม สร้างบารมีมา บารมีคือพันธุกรรม บารมีคือหัวใจ บารมีคืออกพ คือปฏิภาณที่มีปัญญามาก สุดท้ายแล้วสัญญากันไว้ พอพระสารีบุตรมาเจอพระอัสสชิ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ไม่ใช่ ไม่ใช่แล้ว อยู่กับสัจ

ชั้นนั้นก็ไม่ใช่ ไม่ใช่คืออะไร ไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ ก็เหมือนกับว่างๆ นี่แหละ ว่างๆ กว้างๆ มันก็ธรรมดาที่นี่แหละ ไม่มีอะไรหรอก นี่ก็ไม่ใช่ ไม่ใช่ ไม่ใช่ ไม่ใช่คืออะไร ไม่ใช่ ในไม่ใช่มีอะไร ในไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ คือไม่มี ปฏิเสธหมด มันไม่จบใจ

แต่พอมานพบพระอัสสชิณะ “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ พระพุทธเจ้าสอนให้ดับที่เหตุ นั้น เพราะมีเหตุถึงมีผล” ปึง เป็นพระโศดาบันเลย นี่ไงที่ว่าไม่เชื่อเราหรือ แล้วพอถึงอย่างนั้น พอเป็นพระโศดาบันก็ไปบอกพระโมคคัลลานะเป็นโศดาบันเหมือนกัน ไปเฝ้าพระพุทธเจ้า นี่ไงเชื่อมาก แต่ก่อนเชื่อมาก เชื่อเพราะว่าถ้าตัวเองยังเอาตัวเองรอดไม่ได้มันหวังพึ่งคนอื่น ดูพระอานนทสิ พระอานนท์พระพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระอานนท์ก็ไปเป็นพระโศดาบันยื่นกอดกลอนประตูล้อมให้ พระโศดาบันเหมือนเรา ทำงานเป็นแล้ว ทำงานแล้วได้ผลงานแล้ว แล้วผลงานยังไม่จบ อยากจบ แล้วจากคนมีคนคอยช่วยเหลือ คนคอยประคองไป มันหวังพึ่งมากนะ โอ้อย่างเราทำอะไรยังไม่ได้เลย แล้วจะไปบอกใคร ใครจะไปประคองเรา ประคองไม่ถูกมันไม่มีหลักมีเกณฑ์จะขึ้นไปได้ แต่พระโศดาบันมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นไปแล้ว พระอานนท์ยังร้องไห้

นี่ย้อนกลับมาพระสารีบุตรเป็นพระโศดาบันหวังพึ่งไหม หวังให้คนอื่นนำไหม หวังมาก พอหวังมาก เมื่อก่อนเชื่อมากขณะที่ไม่เป็น เชื่อมาก เพราะเชื่อคนชี้นำ เชื่อคนบอกไปเรื่อยๆ แล้วพยายามทำไปถึงที่สุด พอถึงที่สุดแล้ว คนที่ถึงที่สุด ฟังนะ คนที่ถึงที่สุด คนทำความเป็นจริง มันจะรู้เลยว่าความเชื่อกับการกระทำของเรา สัจจะความจริง เขาบอกสมาธิเป็นอย่างนี้ เราทำสมาธิ สมาธิเกิดกับใจเราเป็นอย่างนี้ เขาบอกให้ใช้ปัญญา ปัญญาที่ว่าหมุนเป็นอย่างนี้ พอปัญญาเกิดจากจิตแล้วเป็นอย่างนี้ นี่ไงความเชื่อ

ความเชื่อมั่นเป็นศรัทธา มันเป็นตัวนำ แต่เวลาเกิดตัวจริง ตัวความเป็นจริงขึ้นมา มันไม่ใช่ความเชื่อเลย มันเป็นความจริงเลย เพราะความจริงอันนี้ถึงไม่เชื่อ เพราะมันเกิดความจริงขึ้นมาจากใจแล้วมันเป็นความจริงขึ้นมา พระสารีบุตรบอกไม่เชื่อ แต่ท่านพูดว่า แต่ก่อนเชื่อมาก แต่ก่อนพึ่งมาก แต่พอถึงที่สุดแล้วไม่เชื่อ เพราะความเชื่อกับความจริงที่เกิดมาจากใจมันคนละส่วนกัน ถึงที่สุดแล้วไม่เชื่อ พระพุทธเจ้าก็บอกว่าถูกต้อง ถูกต้องเพราะมันมีความจริงขึ้นมา ถ้ามีความจริงขึ้นมามันจะพูดเป็นอันเดียวกันเห็นไหม

นี่เหมือนกันในปัจจุบันนี้ จะบอกไม่ให้เชื่อใครเลยก็ไม่ถูก เราไม่เชื่อเราไม่มี ศรัทธาเราจะเอาอะไรเป็นตัวหวังนำ ประเด็นหวังนำให้เราได้ก้าวเดิน เราก็อเชื่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วเวลาปฏิบัติไปแล้ว มันต้องพิสูจน์จากตัวของเรา แล้วถ้าคนรู้จริงมันจะเป็นความจริง นี่ธรรมาธิปไตย ถ้าเป็นสิ่งที่เป็นตัวแทนเห็นใหม่ แล้วเราสร้างขึ้นมามันไม่เป็นความจริง ไม่เป็นความจริง

ในศาสนาพุทธเห็นใหม่ สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา การภาวนามยปัญญาจะเกิดจากภาวนา เกิดจากปัญญาที่เกิดขึ้น จินตมยปัญญาฟังธรรมแล้วจินตนาการไป เวลาฟังเทศน์ หลวงตาท่านพูดบ่อย หลวงปู่มั่นเทศน์ นิพพานเหมือนอยู่แค่เอื้อมเลย นี่พอพูดขึ้นมาปั๊บนี้เราจะจินตนาการได้ตามเลยนะ พอเทศน์จบนะมันก็นึกไม่ออกเหมือนกัน แต่ถ้ามีคนพูดกล่าวไปข้างหน้าเราจะจินตนาการได้เลยเห็นใหม่ ฟังเทศน์ถ้าจินตนาการส่วนจินตนาการ มันก็ต้องฝึกไปอย่างนี้ ตั้งสติของเราขึ้นมา แล้วเวลาฟังเทศน์แล้วเทียบกับใจของเรา

เวลาเทศน์นะถ้าผู้ที่เทศน์เป็นครูบาอาจารย์ของเราในพระป่าไม่ได้พูดเรื่องศีล เริ่มจากสมาธิเลย เพราะศีลเป็นปกติของพวกเราอยู่แล้ว แต่ถ้าเป็นเทศน์ทั่วไปเห็นใหม่ จะเอาศีลมาพูดแต่ละคำ แต่ละคำ ทำอย่างนี้ได้อย่างนี้ ทำอย่างนี้ได้อย่างนี้ ทำอย่างนี้ได้อย่างนี้นี่มันเป็นการเปรียบเทียบ แต่ถ้าเป็นความจริง สมาธิทำอะไร เห็นใหม่เริ่มต้นจากพื้นฐานเป็นสมาธิได้ แล้วยืดยื่นเลยนะ โสคาบันเป็นอย่างไร โสคาปัตติมรรค โสคาปัตติผล สกิทาคามรรค สกิทาคาผล อนาคามรรค อนาคาผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล มันมรรค ๔ ผล ๔ มันทำอย่างไร

แต่พูดถึงพูดชื่อนะ เวลาอธิบาย เวลาหลวงปู่มั่นท่านอธิบาย ๔-๕ ชั่วโมงท่านจะพูดถึงว่าพิจารณากายเป็นอย่างนี้ ผลเป็นโสคาบัน พิจารณากายชั่วอยู่อย่างนี้นั้นจะออกมาเป็นสกิทา พิจารณากายชั่วอย่างนี้เป็นอสุกะแล้วเป็นอนาคา แล้วพิจารณากายแล้วกายของจิตเป็นพระอรหันต์นี่มันพิจารณากายอย่างไร แต่ถ้าคนเป็นเห็นตามหมดเลย แล้วคนที่พิจารณาได้แต่ละขั้นตอนขึ้นมา หลวงตาจะบอกว่าถ้าเรามีพื้นฐาน พื้นฐานจะฟังไปก่อน แล้วได้โสคาบันก็รักษาใจไว้ ผู้ที่พื้นฐานก็พื้นฐานไป

พอถึงโศกบ้านเอาแล้ว เพราะเราไม่รู้ไง เราติดอะไรอยู่นะ พอเทศน์เข้ามา มันจะทิ่มเข้ามาในใจเราเลย แล้วทิ่มเข้ามาในใจของเรา มันจะก้าวเดินอย่างไร มันจะปล่อยอย่างนี้ มันจะจับต้อง ใคร่ครวญแล้วปล่อยวางอย่างไร มันเห็นตามนะ เห็นตามเพราะมันเป็นความจริง ถึงจะพูดอยู่เห็นตามแต่มันเป็นจริงในใจของเรา แต่ครูบาอาจารย์เทศน์อยู่มันจริงในใจ ใจเราทำอย่างนั้นปั๊บ มันขาด พอมันขาดไป พระพุทธเจ้าเวลาเทศน์เห็นใหม่ เทวดา อินทร์ พรหมสำเร็จเป็นร้อยเป็นพัน สำเร็จต่อหน้า ต่อหน้าเลย เพราะจิตมันเป็นปัจจุบัน

แต่ความจริง มันเป็นปัจจุบันในจิตของเรา แต่มันเป็นการเทศน์ของพระพุทธเจ้า เวลาครูบาอาจารย์ที่เทศน์มันข้อเท็จจริงมันเป็นอย่างนั้น มรรค ๔ ผล ๔ ขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป มันเป็นธรรมาธิปไตยของผู้ฟัง มันเป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะของผู้ที่มีสังฆธรรมความเป็นจริง แล้วพูดออกมาจากความจริงในหัวใจ สังฆธรรมนี้มันเกิดขึ้นมาแล้ว สังฆธรรมนี้เกิดขึ้นใหม่เวลาเทศน์นี้ต้องมีประเด็น

หลวงตาบอกว่าใจแท้ๆ พูดไม่ได้ ใจแท้ๆ นี่พูดไม่ได้ พูดออกมาผ่านขั้น ๕ นี้ ใจจิตเสวยอารมณ์ เสวยสังขาร เสวยสมมุติ สื่อความหมาย สื่อออกมาเพื่อเป็นภาษา แต่ใจจริงๆ คือความรู้สึก เรามีความประทับใจในหัวใจของเรา เราพยายามอธิบายความรู้สึก อันนั้น อธิบายได้ง่ายไหม แต่ความจริงในหัวใจของเราละ แต่ถ้าจิตตัวนั้นพูดไม่ได้ แต่ขณะที่พูดออกมาพูดถึงขั้น ๕ จิตเสวยอารมณ์ เสวยความคิดแล้วสื่อออกมาเห็นใหม่

มนุกรรม กายกรรม วาจกรรม สิ่งนี้ออกมาเป็นประโยชน์กับบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาเป็นเจ้าของศาสนา เวลาฟังธรรม ก็ฟังเพื่อเป็นวิหารธรรม วิหารธรรมนะ ธรรมะเห็นใหม่ผู้ที่เรารู้อยู่แล้ว ฟังอยู่แล้ว แต่วิหารธรรมมันเรียงลำดับให้เราให้จิตนี้มันมีที่พัก เหมือนเครื่องยนต์ ถ้าเครื่องยนต์รักษามัน อุ่นเครื่องบ่อยๆ เครื่องยนต์จะทนทานมาก ถ้าเครื่องยนต์ไม่ได้ใช้ แล้วรักษามันเก็บไว้มันจะเสียหาย นั่นคือวิหารธรรม

แต่ของเรา ถ้าเราฟังธรรมฟังธรรมโดยไม่ใช้วิหารธรรม ฟังธรรมโดยการใช้กิเลส ต้องเอาสิ่งนี้มาเตือนใจเรา ธรรมะสิ่งที่มันเป็นข้อมูล แล้วเตือนใจเรา ใจเราทำอย่างนี้ได้ไหม แล้วทำอย่างนี้สมตามความเป็นจริงอย่างนี้ไหม แล้วทำตามจริงผลเกิดมาเป็นตามอย่าง

นั้นใหม่ ถ้าไม่จริงอันใดถูก อันใดผิด ใคร่ครวญ พิจารณา เพื่อประโยชน์กับเรานี้ฟังธรรมเพื่อแก้กิเลส เวลาฟังธรรมเพื่อแก้กิเลสอย่างหนึ่งนะ แต่ผู้ที่ไม่มิกิเลสนะฟังธรรมเพื่อเป็นวิหารธรรม เรามีกิเลสมันจะทิ่มเข้ามา

เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดเห็นใหม่ กิเลสมันอยู่ที่ใจ เวลาพูดธรรมะขึ้นมาพูดแทงใจดำ คือแทงเข้าไปที่กิเลสใจ แทงเข้าไปที่เราถนอมไว้ อันนี้ถูก อันนี้ดี แล้วพอธรรมะทิ่มเข้ามา ทิ่มเข้ามาในความถุกของเรา มันสะท้อนนะ ถ้ามันสะท้อนใจจนลูกเลย ขนลุกเลย ตัวนี้ไหวเลยนะ ถ้าธรรมะมันทิ่มเข้าสู่กลางหัวใจ นั่นละธรรมแท้ๆ ฟังเทศน์ๆ อย่างนั้น

เทศน์แก้กิเลสต้องเทศน์ทิ่มเข้าไปที่หัวใจ ที่มันถนอมไว้ หัวใจนี้เป็นของสะอาดบริสุทธิ์ หัวใจนี้ใครแตะต้องไม่ได้ ถ้าธรรมะมันเข้ามาแตะต้องไม่ได้ ถ้ามันสะอาดบริสุทธิ์มันต้องไม่มีกมล มันต้องผ่านหมด ถ้าพูดนั้นมันทะลุแทงหัวใจ มันผ่านหัวใจไปเลย มันไม่ติดข้องในตัวเราใจ แต่ถ้ามันติดข้องในตัวเรามันมีภพเห็นใหม่ มันมีเป้าเห็นใหม่ พอทิ่มเข้ามามันทิ่มเข้าไปกลางเป้าเห็นใหม่ พอกลางเป้าชนก็ลูกใจ

อันนี้เป็นธรรม สิ่งที่เป็นธรรมเป็นความจริงนะ นี่พูดเวลาเทศน์ เวลาเทศน์เวลาฟังธรรมเพื่อประโยชน์กับเราเนาะ เอวัง